

41. szám. 1868. Október 7.

HAZÁNK

S A

KÜLFÖLD.

Szépirodalmi, ismeretterjesztő és társaséleti
KÉPES HETI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

SZERKESZTŐ:
SZOKOLY VIKTOR.

KIADÓ-TULAJDONOS:
az „**ATHENAEUM**“
R. TÁRSULAT.

A képeket kiténőbb művészeink rajzolják s metszi **RUSZ K.**

Előfizetési feltételek:

Pestre vagy vidékre, postai küldéssel vagy házhoz hordással,

egész évre	6 frt — kr.
félévre	3 frt — „
negyedévre	1 frt 50 „

Előfizethetni minden postahivatalnál.

Hirdetmények díja: 3 hasábos petsor egyszeri hirdetésnél 5 uj kr. Bélyegdíj külön 30 uj kr.

Az előfizetések s a hirdetményi illetékek a kiadóhivatalba (Barátok-tere 7-dik sz.)
a kéziratok pedig a lap szerkesztőségéhez (Dohány ca 1-ső sz.) bérmentes
levelekben intézendők.

PEST, 1868.

NYOMATOTT „AZ ATHENAEUM“
(EZELETT EMŐH GUSZTÁV-FÉLE)
NYOMDÁBAN.

Mai számunkhoz egy negyedív melléklet van csatolva.

TARTALOM.

Cikkek: „Mármárosi életképek.“ *H. B.-től.* — „Az őrangyal.“ (Elbeszélés.) *Vadnai Károlytól.* (Folyt.) — „A párisi Jardin des Plantes tigrisei. — „Petőfi „Kutyakaparója“ s még valami.“ — „A Hegyalja.“ *Zombory Gusztávtól.* — „Medve és vadász a lesben.“ — „Egy hét története.“ *Vadnai Károlytól.* — „Vegey közlemények.“ — „Szerkesztői üzenetek.“ — „Ujdonságok.“

Képek: Mármárosi életképek. (Formanek és Griesmüller eredetije után Jankótól.) — A párisi Jardin des Plantes új tigrisei. — „Kutyakaparó.“ (Petőfi Sándor hasoncímű költeményéhez Gyulai Lászlótól. — Az erdei legelő. — Medve és vadász a lesben.

Szerkesztői üzenetek.

— *Oroszházára:* Gy. V.-nak. A múlt század utolsó s a jelen század első tizedeiben két Kovács József szerepelt, mint író: az egyik Csokonai tanára Debrecenben, az „Aeneis“ fordítója; a másik Kovács József pedig felsőpátkai iskola-mester volt, ki Tolódy Ferenc szerint a vespérműi börtönben éhhalálal végezte ki magát, s ennek verseit, mik rim és mérték dolgában ép oly kitűnők, mint *költőellenességben*, Ferdős Dávid adta ki, először Pesten 1817-ben s másodszer Kolozsvárt, 1836-ben. Vajjon a kérdéses versek nem-e ez utóbbi Kovács Józseftől valók?

— *Offenbányára:* F. B.-nak. Az illető lapról tudakozódunk, de nem akadhattunk nyomába. Szíveskedjék az arra szánt pénzről rendelkezni.

— *Budán:* V. Fl.-nak. Az életkép rajza igen jó; közlendőink közé soroztuk.

— *N.-Kátára:* E neműek közlésének olyakat választunk, melyek vagy eredetiségük által tűnnek ki, vagy pedig a nem magyar népek szellemét tükröztetik vissza.

— *Gondolatok a lengyel emlék előtt.* „ki fogjuk adni.

— *Kendi-Lóndra:* L. Kl.-nak. Eg-r szerkesztőségünkhez nem küldé be; ez oka a hallgatásnak.

— *N.-Károlyba:* F. M.-nak. Ismeretlen kézből eredő bémertetlen leveleket vissza szoltunk utasítani, mert ellon esetben csupán ezekre százakat kellene költenünk. Alkalmasint ezért nem jutott kezeink közé első küldeménye, s hogy második leveleért fizettünk, pedig büntetéspenzt is, őszintén sajnáljuk; bármily más célra szívesebben adtuk volna.

— *Szinérvárájára:* B. L.-nak. A helyismertetést annak idejében közlendjük; a többi nem.

— *Makón:* S. K.-nak. Az igyekezetet elismerjük. Ajánljuk Gregussnak „A balladáról“ című nagybecsű könyvét; kapható minden könyvkereskedésben.

— *N.-Körösrre:* T. J.-nak. Nem jutott kezeink közé s így nem is szólhattunk róla.

— *H. Pályiba:* D. M.-nak. Válaszunk lapunk 38-dik száma szerkesztői üzenetei közt van.

— *Hatvanba:* D. S.-nak. Elintéztük. Afélelkel el vagyunk halmozva.

— *Eperjesre:* Sz. C.-nak. Innen elkésett s azért testvér-lapunk, a „Heti Posta“ legközelebbi számában jön.

— *Pesten:* R. B.-nak. A kiadóhivataltalban átvehető. A másik még jönni fog.

A rendkívül diszes kiállítású „**HONVÉDALBUM**“ előfizetői már kielégítettén, az most már Pfeiffer Nándor pesti könyvkereskedésénél, valamint szerkesztőségünk utján is megrendelhető. A 27. honvédtábornok arcképével s hét darab 17 hüvelyk hosszú és 12 hüvelyk magas, színes alapnyomású képpel, valamint a szövegbe nyomott 33 pompás illusztrációval diszesített s szövegét illetőleg legkitűnőbb költőink s prózaistáink (Petőfi, Tompa, Tóth Kálmán, Szász Károly, Jókai, Vadnai Abonyi, Vértesi, Asbóth tábornok stb. stb.) által kiállított emlékmű egy-egy példának ára **6 frt**; ugyanily példány pompás diszkötésben, aranyfémzettel, gazdag aranynyomással és tokba helyezve **10 frt**.

Ujdonságok.

* (*Beniczky Lajos temetése*) vasárnap történt meg. A koporsó a ferenciek pesti templomában volt ravatalra helyezve, s innen történt a temetés d. u. 2 órakor. A ferenciek előtti tér, a hatvani utca, az országot egy része, melyen a hallottas m enetnek Uj-Pest felé kellett haladnia, egészen tömve volt, úgy hogy a vonalokon közlekedni nem lehetett. E temetésen egyesült a tisztelet és részvét. Beniczky érckoporsóját egy babér koszorú, ezredesi eskő, vállszalag és kard díszíték, s a szemfedélre a családi cimere volt fölragasztva. Megtörténvén a beszentelés, a hallotti menet csendesen kezdett. Vonulni a nagy tömeg közt, mely az utcákon sorfalat képezett. Elöl egy nagy gyászlobogót vittek, aztán a betegsegélyző egyesület jött zászlójával, melyet a munkásegylet követett szintén zászlóval. A koporsó előtt mentek a pesti és budai honvédegyesületek, s előttük a 46. zászlóalj lobogóját vitték. A koporsó menyezetes halotti szekeren nyugodott,

s ezt hat feketébe vont bogláros ló vitte. A gyászszekér lombfűzékkel és virágokkal volt díszítve. Körülé 80—100 fáklyás ment, mindnyájan volt-honvédek, fekete fátyol vállszalagokkal, kardosan, díszbe öltözve. A koporsó után feketébe vont paripát vezettek, a vitézség ódon jeleképét. A holtat követték: az elhunyt testvérei, rokonai, barátai, bajtársai. A temetésen megjelentek a képviselők közül is igen sokan. A gyászmenet halotti indulók és énekek mellett haladt tovább, mindenütt nagy néptömeg közt. A pesti indóháznál másodszer is beszenteltetvén, Uj-Pest felé fordult a menet, mely tömegben még ekkor is nagy volt. Uj-Pesten újabb tömeg fogadta: az egész község. Az ottani lelkész átvévén a holttestet, a menetet a temetőbe ment, hol Várady Gábor képviselő és az elhunyt barátja és bajtársa mondott meleg, szívekhez szóló búcsúbeszédet az elhunyt fölött.

* (*Beniczky föltaladásáról.*) Beniczky holttestét



Negyedik évi folyam.

41. szám.

Október 7 én 1868.

Mármárosi életképek.



Mármárosi életképek. (Formanek és Grösmüller eredetije után Jankótól.)

I. Ecetárusnő.

Egy alföldi értelmes gazdától hallottam, hogy a mely asszony jó ecetet tud csinálni s jó kenyereket sütni, az jó gaszdasszony. Lehet ebben valami igaz; de könnyű is azt tenni ott, a hol jó gabona és szőlő terem; hanem itt nálunk Máramarosban szeretném látni, ki tud jó borecetet készíteni (a nép közt értem) és pedig csak azért, mert szőlő nem terem; a mi bor pedig ide bevándorol, abból nem lesz ecet, hanem igen, savanyu vízzel testvéresítve: jó hűtő és szomjú-öltő ital. De azért ecet is van itt elég, nem értem a forgács-vitriol ecetet, hanem a vad körte és almából készültet, melyre a szükség tanít meg Máramaros lakóit. Képünk épen egy hosszumezői ecetárusnőt mutat két jó, kukorica-héjjal bedugott kancsóval és itcással kerében, ki azt házról házra hordva, itcénként 5—7 krét árulja, s ha kifogy a két sugár kancsó, piacon álló szekerén ismét megtölti, s tovább folytatja ecetárulását. Máramarosban, mint tudom, 202 helység van, s ezek közt egy sincs, hol ne

termelnék a vadalma-, körteecetet; de leginkább kitünik ebben Hosszumező, Técső és Visk. És csak e három kis városban 4—700 hordónyit készítenek esztendőnkint, s mikor ezt készítik, akkor van itt a szüret, mely ugy szeptember végén és október elején esik. — Készítésmódját is leírom: rengeteg erdeinkben nagy mennyiségű vadalma és körtefa tenyészik, s ősszel, midőn gyümölcsét hullatja, csapatonként mennek ki a helységekből a szedők: kossárral, zsákkal, szekérről, és szedik a lehullott gyümölcsöt, megrázogatják a fát is, és „megrakva gyümölcsrel gazdagon“ térnek haza. Itthon aztán kivájt nagy fedélyekben bunkóval megtörik, s hordókba töltvén, vizet öntenek rá. Így van ez 6—10 napig, a mikor kézi sajtókban kiszajtolják s hordókba töltögetik, s ekként meleg helyen tartva kedves ízű ecet lesz belőle, melyet ha jól és tisztán kezelnek, sokszor versenyezhet az alföldi kerti borecettel, mind erőre mind izre nézve.

II. Málnás oláh leány.

Egy tekintélyes földleírás ráfogta Máramarosra, hogy itt nagyon kevés gyümölcs terem. Bizony szépen engedelmet kérek e könyv írójától, ez nem „való“, azaz hogy hát nem úgy van; mert Máramarosnak rengeteg erdeiben vadon is nagyon sok gyümölcs terem: mint alma, körte, cseresznye, áfonya, málna-szeder stb. Ez utolsó, t. i. a málna-szeder (*Rubus idacus*) a köves, kősziklás, omlatag helyeken tenyészik leginkább, apró cserje-bokrokból áll, s ezeknek hajlékony ágain csoportban terem a kedves, illatos ízű málna. De e málnabokroknak gyakran félelmes örök van: ez a medve, mely tán a méznél is jobban szereti a málnát. Megtörtént, és történik, hogy míg a sorbokr egyik oldalán az oláh fáta (leány) kosarazta a málnát, addig a másikon a medve csemegézett.

És ha meglátták is egymást, egyik sem ijedt

meg, mindössze is a medve egyet mordult, hogy az ő birodalmába ember mer lépni, a bátor román nő pedig magára hagyva a talpast, más málnacsoportot keresett fel, s ott folytatta a málnaszedést. Az ily találkozás a mily ritka, benne oly különös az, hogy a medvék a nőt sohasem támadják meg, sőt irántuk gyöngédséget mutatnak. Nem szép lovagiasság tőlük? Ily málnaszedő leányt mutat képünk, ki kosarakkal s fazekakkal, itcással, melyek a földre tett *átalvetőjében**, s kezében vannak, árulja a málnát; a vásárlók gyakran versenyeznek rajta, bár néha megjárják, vevén kivált a nagyon elért málnával kis bonnlakókat is. Arról nem sokat írok, hogy a málna hűsítő és más gyógyerejénél fogva a gyógyszerháznak is kedves vendége, de legkedvesebb a nőknek és gyermekeknek.

H. B.

A Z Ő R A N G Y A L.

(Elbeszélés.)

Irta: *Vadnai Károly*.

(Folytatás.)

A biztosító-társulat, melynél szolgál, nagyon megkivánja a pontosságot. Ott az óra a kérlelhetlen úr. Az mondja meg: mikor kell jönni, s mikor lehet távozni. Gépeket csinál az emberekből, megfosztva őket szabad akaratjuktól.

— Óh — nem képzeled anyám! hogy néha a várakozás perceiben hányszor kívántam a társam

*) Az *átalvető*: tarka szőrszövetű kis zsákocská, melynek két végébe a közepén nyílt helyen rakatnak

ságra a világ minden tüzvészét, nem jutván eszembe, hogy azzal megint csak az én Sándoromnak (meg a többinek) lett volna több dolga!

De mikor aztán haza jött: egyszerre feledve lett minden. Oda ültünk a pamlagra, és éreztük és beszéltük, hogy milyen boldogok vagyunk!

Két hónap mult el, s alig hogy tudtam: milyen ez a Pest. Elfoglalt egészen az, hogy édes otthonom van benne, s hogy Sándor mindig eléggülten mondá: milyen kedves, gondos, ügyes haziaszszony lett belőlem! De zörgöttem is ám a kulcsokat, mint valami diadaljeleket, s pöröltem a hanyag eseléddelel, mert az valamennyi ronda és gondatlan, ha nem vagyunk a sarkában.

Csak igen lassankint kezdtem megismerkedni a külvilággal. Az első évben voltunk néhányszor a városligetben, a színházban, egyszer egy népi ünnepen, a miből egyébre sem emlékszem már, mint hogy a legszebb ruhámat szörnyen letaposták, néha esténként a Dunaparton — ebből állott minden szórakozásunk. Nem is vágytam többre. Oda haza voltak könyveim, (mert most még jobb szeretek olvasni, mint lánykoromban, bár felényire sem érek rá,) s a mi mindennél többet ér: itt volt az én kis gyönyörűségem, a ki napról napra több örömet s több költséget okozott.

Nagyon kevés is volt az, a mi tőlünk a mulatságra telt. Szegény Sándor néha úgy elkomolyodott, midőn a pamlagon ült, arra gondolva, hogy mint lehetne többet keresnie!

Egy nap egész örömmel jött haza. Elmondta, hogy ezután két annyi jövedelme lesz, mert egy ügyvéd számára is fog dolgozni.

En — elszomorodtam.

— Mit, hát te nem örülsz? — kérdé tőlem.

— Minek örüljek? — viszonzám halkán. — Annak talán, hogy ezután még kevesebbet lehetünk együtt.

És aztán csakugyan egyre-másra hordogató haza a nyaláb irományokat, melyekkel néha éjfél-ig is elvesződött, mialatt én szobámban ültem és arra gondolék: mennyivel jobb volna most együtt beszélgetni, vagy mindkettőnknek a kis Piroskával játszani!

Haragudni kezdtem tollaira is, s néha, midőn reggelenkint íróasztalát rendezgetém, kedvem jött: valamennyit kidobni az ablakon.

E közben megismerkedtem egy pár fiatal asz-

szonnyal, kik csakhamar „barátnőim“ lettek, abban az értelemben, a mint e szót a nagyvilágban veszik. Ők gyakran jártak színházba, hangversenyekbe, bállokba, s a mennyire teheték, — divat szerint öltöztek. Sokat tudtak csevegni mindenről, s bár elintén úgy találtam, hogy igen keveset élnek belviláguknak, a mi különben is náluk igen szűkkörü lehet, később megszoktam, sőt egy kissé meg is kedveltem őket. Pedig gyakran meg is rikkattak. Hajviseletemet sohasem találták arcomhoz illőnek, ruháimat jószabásúaknak s karszékeimet elég kényelmeseknek. De mikor őszintén megmondám nekik, hogy a szegénység kétszeres tehát, mikor mások mindig emlékeztetik rá az embert, akkor fölhagytak észrevételeikkel, sőt egyik másik olyan csipős részvétellel mondá: „szegény kis asszonyka, bizony te is megérdemelnéd, hogy vidámabban éld át ifjú éveidet!“

Mikor ezt először hallám, neheztelve mondtam:

— Az élet üdve — azt hiszem — nem a vig-ságban, hanem a boldogságban áll, s nekem az van elég: jó férjem és kedves kis gyermekem!

Ők mosolyogva jegyzék meg: az élet nem arra való, hogy négy fal közt töltsük!

S a miért először megharagudtam: azon később magam is tépelődni kezdtem. Egy év előtt még a szinlapok betűit közönyösen olvastam, a kirakatok cífraságait nyugodtan néztem, s nem jutott eszembe soha, hogy ha az a szöveget vagy karperec az enyém volna! Most már egymásután csúsztak szívembe a vágyak, s néha oly nagy zaklatást míveltek benne, hogy föl-fölsohajté: csakugyan, mennyit kell nélkülöznom! Ilyenkor aztán csakugyan magam is „fészeknek“ kezdém tekinteni kis lakásunkat; de mikor az én kis gyönyörűségem hozzám szaladt s édes hangon kiabálta nevemet: akkor fölkaptam ölembé, megcsókolám százszor is, s arra gondolék, hogy e kis gyermek mégis egész paradicsommá teszi e kis fészket!

Sándor nem tudott többé így kibékíteni, sőt nem is iparkodott többé!

Dolgozott az irodában, s dolgozott otthon, s haragudott, ha néha bementem hozzá. Azt mondta: zavarom; pedig épen föl akartam deríteni valamivel! Gyakran elkeseredtem e miatt, s apró szóváltások következtek. Ő kiment, betette ajtaját és tovább dolgozott, mialatt én kezembe rejtém arcomat és — sirtam.

Azt hívém, nem szeret többé, mert hiszen mi, nők, nem is tartjuk szerelemnek azt, a mit nem mutatnak, nem mondanak nekünk sokszor, folyvást, mindig!

a „holmik,“ e nyilást aztán egy hozzávarrt zsinór szorítja össze. Így vállra véve: egy mell-váll tarisznyát mutat.

Néha panaszkodtam is e miatt.

— Bohó! — mondá ilyenkor, — nem látod, hogy éjtel napot egygyé teszok miattatok! Te a szobán keresed a szerelmet, s nem találd föl az áldozatban! Nem látod, hogy éretted küzdök folyvást. Azt akarom, hogy e mellék-keresetből legalább is félretehessen anyit, hogy ne kelljen kétségbeesnünk, ha egyikünk vagy másikunk megbetegül! Nézd, már ötszáz forintunk van félretéve!

S elővett egy takarékpénztári könyvet, mialatt én keblére hajoltam és vádolni kezdtem magamat.

Másnap azonban megint csak érezém, hogy valami ür van körültem. Ő ott volt ugyan a másik szobában, és mégis hiányzott nekem. Örökös dolga, mint egy válaszfal, emelkedett közénk. Tépelődtem, töprengtem, és semmi munka sem tudá elűzni szomorú gondolatomat. Hiába, a mi női munkáink is mind csak a kezet foglalják el s nem az elmét is. Mellettük tenger időnk van mindenre gondolni. De végre is meg kellett szoknom a megmásíthatlant, s az ily megszokás annyi, mint az elfásulás.

— Hadd hanyagoljon el! — mondám utóujára, — én keresni fogok valami szórakozást.

S azóta egy barátnőmmel gyakrabban jártam a színházba. Férjem nem bánta: azalatt háborítlanabbnál dolgozhatott.

Egy este barátnőm így szólt hozzám:

— Te, nézz csak a második páholyba, az a fiatal ember mindig látesőve.

Elpirúltam e gondolatra, s azt mondám, hogy az lehetetlen. A világrt oda nem néztem volna.

— Nagyon szép fiú! — mondá ismét. — Én egy csöppet sem bántam, sohasem volt gondom a szép fiúkra. Mindamellet később valami — azt hiszem, a kíváncsiság — mozgolódni kezdett bennem. Félve pillanték oda — látesőve akkor is felénk volt szögezeve. Anyit észre kellett vennem, hogy csakugyan érdekes ember, nagy fekete hajjal, szabályos vonásokkal és széles vállalal. Lehetetlen volt meg nem látnom mindezt, mert azóta gyakran megpillantám őt az előcsarnokban, az utcán s egyszer az ablakon át, a mint kitekinték. Ép arra lovagolt s ablakunkra nézett.

Azon a reggel egy kis kellemetlenség fordult elő házunkban valami kiadás miatt, s Sándor úgy ment el hazuról, hogy meg sem csókolt. Talán, mert ez a viselet nagyon fájt nekem, vagy talán mert nagyon is haragudtam rá, s magamban önzőnek, zsarnoknak, szeszélyesnek neveztem — rögtön eszembe jutott, a mint e fiatal embert meg-

pillantám. Olyan volt, mintha ő is mellette lett volna, s nem kerülhettem ki az összehasonlítást.

S ez volt az első gondolat, melyre szemrehányással emlékezem vissza. Arra gondolék, hogy egyik barátnőmmek csakugyan igaza lehetett, midőn — pedig mily rosztul esett akkor nekem — azt mondá: hogy Sándor nem szép, s van benne valami polgárias, kivált mióta hizni kezd s öltözötére sem fordít elég gondot! E fiatal ember ellenben olyan urias vonásokkal, deli, nyúlánk termettel birt, s öltözéke csupa izlés és csinoság.

Ez összehasonlítás annyira hatott rám, hogy hetekig nem mentem a színházba, csak hogy ne lássam azt az embert, ki férjemet csak egy pillanatra is háttérbe szoríthatá előttem. Sőt az ablakon sem tekinték ki, mert hisz ép abban a percben lovagolhatott volna arra! Szinte örültem, hogy nevét sem tudom!

Emlékezem jól, hogy azon a napon, melyen az összehasonlítást tevém, mily türelmetlenül vártam haza Sándoromat, — ép úgy, mint az első hónapokban. Eleje mentem az utcára, karjába fűztem magamat, s mihelyt kapu alá értünk, összevissza csokolám.

Nem is sejté, hogy mindez bocsnatkérés volt azért, mert vétkeztem ellene. Azután odabenn midőn kis gyógyörüségünk is mellettünk szaladgált, megnéztem őt jól, s úgy találtam, hogy barátnőmmek még sincs igaza, mert az én Sándoromnak oly kedves, megnyerő jó arca van, és semmi úgynevezett polgárias sincs benne, nem is hizik, csak férfiasodik, s öltözéke — ha nem is egészen divatos — de teljes rendben van és kifogástalanul tiszta.

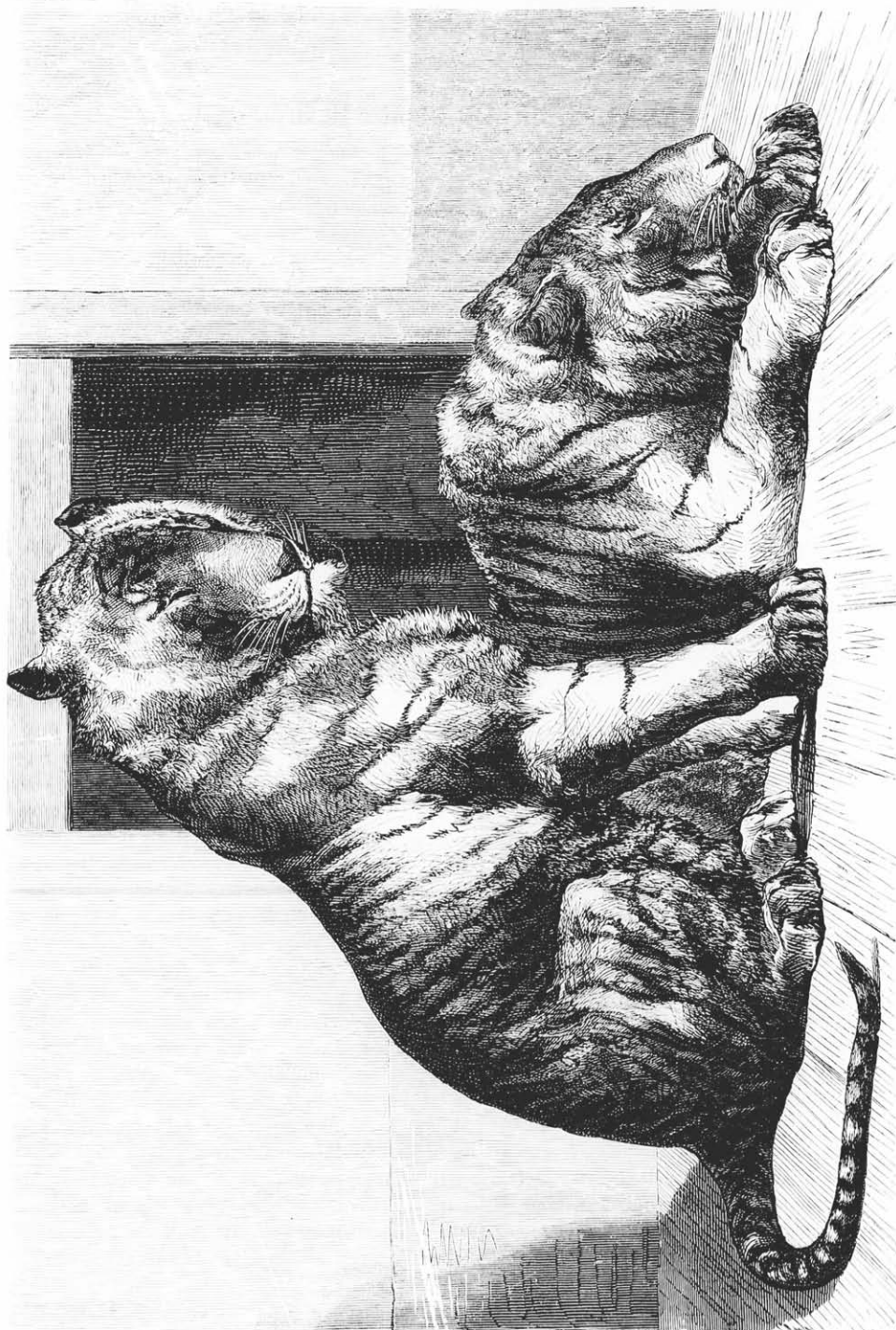
Az nap jó kedvem volt nagyon. Leültem a földre, s házakat építék az én kis kedvesemmel, mialatt Sándor édesen mosolygott, s „kedves kis gyermekeink“ nevezett mind a kettőnket.

Valami három héttel ezután, a mint Sándor haza jött, így szólt hozzám:

— Kedves Annám! e napokban egy vendégünk lesz — Csohányi Géza.

— Ki ez a Csohányi Géza!

— Egy derék és gazdag fiatal ember, kit három évig neveltem falun és Pesten, még mielőtt téged megismertelek volna. Sohase hittem róla, hogy ily hálás, jó szive van. Ma fölkeresett az irodában, megölelt, s így szólt: — „A könnyű élet eltávolítja az embert azoktól, kiknek halálával tartozik, de a gondolkodás ismét visszavezeti hozzájuk. Eljöttem én is, hogy kezet szorítsak önnel, s megköszönjem egykori fáradságait és jóságát.“



A párisi Jardin des Plantes új tigrisei. (Szövege a 646-ik oldalon.)

— Egészen meg voltam hatva, hisz a hála napjainkban oly nagy ritkaság, s uraink szemében a nevelők csak egy fokkal állanak fölebb, mint a szolgák! Szeretettel fogtam meg e derék ifjú

kezét és kértem, hogy látogasson meg, hogy megmutassam neki családomat. S megígérte, hogy eljön.

(Folytatása követk.)

A párisi Jardin des Plantes tigrísei.

Xántus János lelkes kezdeményezése s néhány, a közművelődés iránt buzgó egyén fáradozása hazánk fővárosában is létrehozott már egy állatkertet, mely iránt — fájdalommal kell megjegyeztünk — a közönség nem viseltetik oly mérvű részvétellel, mit a hogy azt jogosan lehetett volna várni.

Ily állatkertekkel, melyek részben egyszermind állathonosító intézetek is, Európa nagyobb városai már régen bírnak, s közülök itt csak a hamburgit, londonit, de különösen a párisit, az úgynevezett Jardin des Plantes t (növénykert) említjük, melynek eredeti rendeltetését nevében viseli.

Hogy ily állatkerteknek a mulatva gyönyörködtetésen kívül mennyit köszönhet a tudomány is, s így közvetve az emberi művelődés, azonnal szembeszökik, ha megemlítjük, miként a halhatlan Cuvier és Buffon rendszeres állattanai kidolgozásában egyes állatokat leginkább a Jardin des Plantes gyűjteményében figyeltek meg s onnan irtak le. E gyűjtemény közelebb ismét egy pár gyönyörű állattal, két *király tigrissel* szaporodott, melyeket az állatseregletek (menageriák) elcsenevészett példányai között hiába keressünk. Rajzukat lapunk 5-dik oldalán közöljük.

Miként az oroszlán képezi a macskák nagy családjának első, élesen körvonalozott csoportját, úgy a tigris is, mint a második csoportozat képviselője, csaknem egyedül áll ezen csoportozatban. Hogy némely kisebb fajtól, az úgynevezett tigrismacskáktól meg legyen különböztetve, rendszerint *király-tigrisek* nevezik. Nagyságban közelit az oroszlánhoz, csakhogy hosszukásabb, karcsubb termetű, rövidobb s gömbölyűbb fejű, felül sárgásvörös, oldala rézsütös fekete sávós, farkán fekete gyűrűs szőrű; farka negyedfél láb hosszú, pofaszakála szembetűnő s alsó álkapácsa s ajkai fehérek. Testének hossza, orrától kezdve, mintegy hat láb. Hazája kizárólag Ázsia, s Kelet-Indiának, Szumatrának s ezen világrész egyéb nagy szigetének legnagyobb réme; előfordult Khina déli részén is, sőt Humbolt kutatásai szerint déli Sziberiában sem idegen. A régiek a káspi tengerre dülő Hirkánia tartományt tekintették a tigris eredeti bölcsőjének, s általán

úgy látszik, hogy a rómaiak és görögök ezen fenevadat tökéletesen ismerték, s irataikban legnagyobb bámulatuk a tigris rendkívüli gyorsaságát, valamint ügyes mozdulatait illeti. A tigris elejénte azon ritka állatok közé tartozott, melyekkel a római hadvezérek a látnivágyó tömeget a cirkszokban mulattatták, midőn azonban Indiával jobban megismerkedtek, a tigris is nagyobb számmal jelent meg, azonban sohasem oly iszonyu mennyiségben, mint az oroszlán, melyből Pompéjus egyszerre 600 darabot vezetett elő, midőn az általa épített színházat megnyitotta. III. Gordián császárnak tiz tigrise volt, Heliogabaldus pedig két szelidített tigrist fogatott azon szekér elé, melyből ő — Bacchus jelvényeivel ellátva — a nagyságából aláhanyatlott római nép által csodáltatta magát.

A tigris a ragadozó vadak eszményképe; az oroszlánnál nyughatlanabb, vállalkozóbb, torkosabb s kegyetlenebb, így hát félelmetes is, kivált mert alattomosága az oroszlán erejével párosul. Hiányozván belőle a bátorság, a nálánál gyöngébb állatokhoz is csak kigyóyszerű csúszással közeledik, minden veszélyt óvatosan kikerül, őrizkedik a küzdéstől s csak akkor válik igazán retentő ellenfélle, ha éhség, kétségbeesés vagy kínzó seb bántja, mikor aztán meggondoltsága eszevesztett merészséggé válik. Vadságát és veszélyességét, az általa okozott rémületet, az emberek és állatok közt végbevinni szokott pusztítását nem lehet eléggé élénk színekkel festeni; de a mit régi idő óta vérszomjáról, kiszámított kegyetlenségéről, jó bánásmód iránti fogékonytalansága és megszelidíthetlenségéről beszélnék, az azon regék közé tartozik, melyektől a természetörténet maiglan is nyüzsög. Ellenkezőleg, a tigrist nem nehezebb megszelidíteni, mint az oroszlánt, ápolója irányában jó hajlamot tanúsít, s ha jól lakott, akkor csendesen viseli magát, sőt még viszonzza is az ismerős személyek cirógatásait.

Hazájában az egyes falvagnak annál nagyobb réme, mert nemcsak nem kiméli az embort, de sőt, — mint beszélik — azt különös előszeretettel választja zsákmányul. India növénytenyésztete nagyon kedvez elszaporodásának vagy legalább fennmaradásának, mert folytonos üldöztetése dacára sem igen látszik fogyni. Sykes szerint esu

pán az egy Kandeith-tartományban négy év alatt: 1032 ezer darab tigris tettek el s Marsden szerint Szumatrán a tigrisek egész falvakat pusztítanak ki. Ez állat oly gyors és erős, hogy a lovat legsebesb vágatása közben képes könnyű móddal paripájáról lerántani, kivel aztán fogai közt fut a sűrűségekbe. Indiában a tigris-vadászat igen kedvelt, de nagyon veszedelmes mulatság, mert kevés lovat lehet oly fokig betanítani, hogy a vadászal a tigris közelében megálljon, ki ezért ott elefánton szokott kiindulni, így zaklatva föl azt rejtekéből s aztán futtában löri rá; hanem sokszor a vadász is nagy veszélybe jut, ha a tigris végső elszántságában az elefánt lapockájára ugrik, mely

erre minden engedelmességet feledve, vadászával együtt oldalt a földhöz vágja magát. — A tigris ordítása alig gyöngébb, mint az oroszláné s rendszeren akkor harsan meg, ha az állat jóllakott. Rövid, éles kiáltása fenyegető jel, ha pedig jól érzi magát s barátságos érzelmot akarja tolmácsolni — ez fogságában figyeltetett meg — dorombolásszerű hangokat hallat. A londoni állatkertben egy király-tigris pár tovább is szaporodott; a nőstény száz és néhány napig volt fias állapotban s ujszülött kölyke feleakkora volt, mint a felhött macska, színe azonban szüleiénél világosabb, de fekete sávjai egészen azokéhoz hasonlók.

Petőfi „Kutyakaparója“ s még valami.

Ujabb időben több nevesebb festésünk tett kísérletet kitünőbb költőink egyes műveit illusztrálni, vagy azok nyomán nagyobb kompozitókát is készíteni. Így jött létre Thán Mór az „isten, ember és Luciferből“ álló szép csoportozata Madács „Ember tragédiájából“ — s így „Déliábjá“ Arany költeménye után; így Székely Bertalan három nagy képe Arany egyik balladája s Marasztóni rézkarcai Petőfi „János vitéze“ nyomán, Orlai tusrajzai Vörösmarty és Aranyhoz s b. Eötvös József költeményeinek illusztrációi, — melyek e napokban fognak Ráth Mór kiadásában megjelenni — Székely és Keletytől.

Megvalljuk, hogy őszintén örvendünk hazai művészeinknek e téren való igyekezetek fölött is, s ha a műkritikusok nem is igen szoktak lelkesülni az illusztrációk fölött, mi már csak azért sem vonjuk meg e nembeli jobb művektől őszinte tiszteletünket, mert azok hivatvák a költő eszméit megtestesíteni, művészen érzékíteni, miből az következik, hogy egy-egy kitünő illusztrátor a maga nemében ép oly nagy, oly örökemlékü lehet, mint például Roscius, Kean, Kemble, Garrick, Rachel, Ristori, Ira-Aldridge, a mi Egressynk, id. Lendvayunk, Lászlónk, Jókainénk, Tóth Józsefünk, kik a képzőművészet más ágában, a színészet útján érzékíték meg — és sokszor mily dicsően! — a nagy költők nagy műveit, miközben a művészi teremtsenek ők is részeseivé levének.

Külföldi kitünő művészek már régibb idő óta nem tarták rangjukon alólnak nagy költők műveit illusztrálni, s hogy a sok közül csak a legujabban nagy hirre jutottakat említsük, Dorée, Gusztávban Cervantes „don Quixotte“-ja, Shakespeare, Dante „Isteni színjátéka“, a Biblia stb.

és Kaulbachban Göthe „Faust“-jának illusztrátorát említjük meg.

A mi festészeink legtöbb hajlamot látszanak mutatni Petőfi költeményeinek illusztrálásához, s ilyet Munkácsytól már mi is mutattunk be. Most a müncheni akadémia egy másik festészt, Gyulai László hazánkfiát mutatjuk a lapunkban Petőfi „Kutyakaparó“ című költeményéhez sikeres feljeggyással s kedves hűmorrall készült illusztrációjában, mely téren haladva, jövőt jósolhatunk neki.

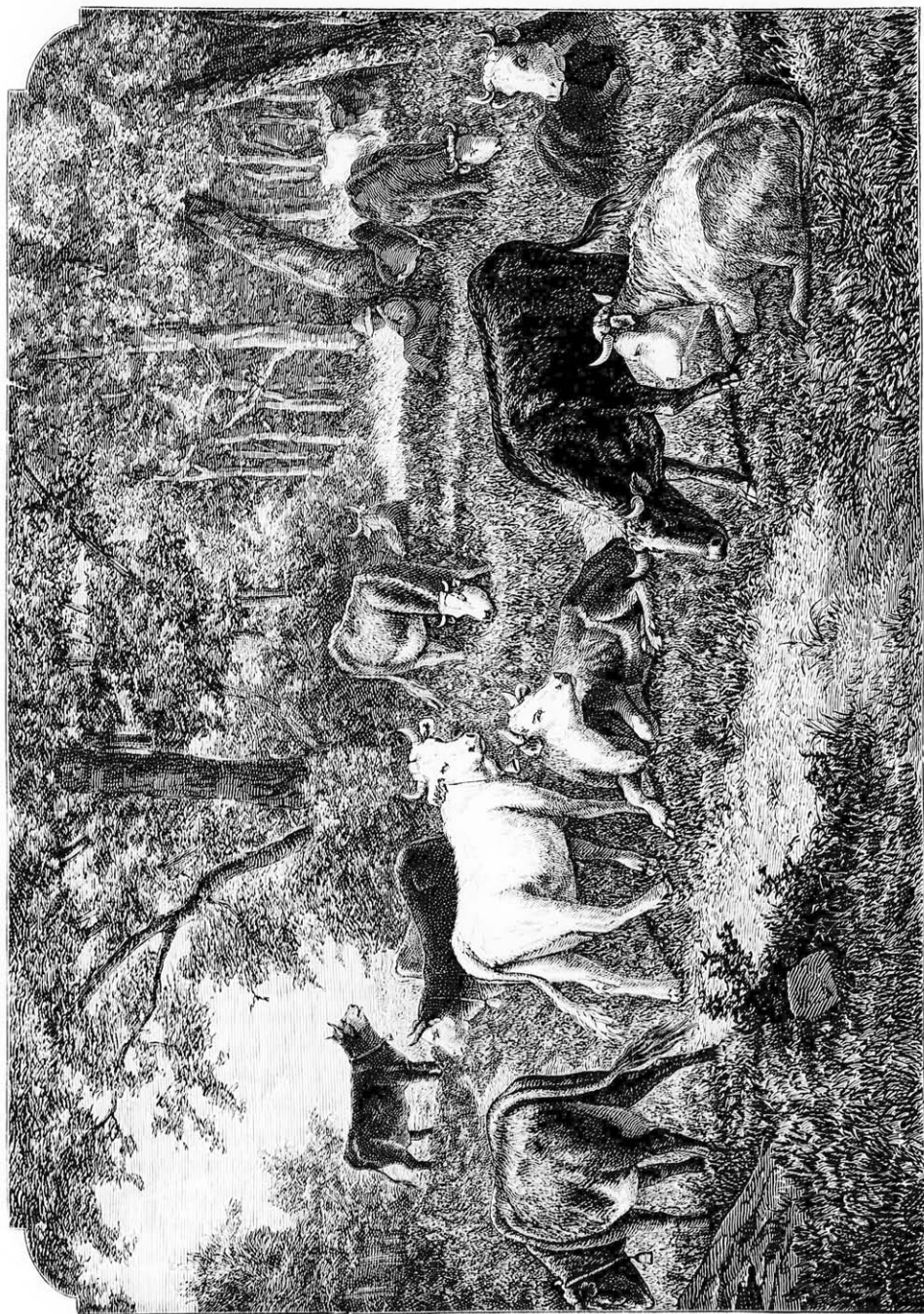
Mint tudjuk, Petőfi költeményeinek illusztrált kiadására már Emich Gusztáv — e költemények tulajdonosa — is gondolt s néhány rajzot már készített is Lotz és Székely Bertalan által. Emich nyomdáját minden kiadótulajdonosi joggal együtt azonban az „Athenacum“ című társulat szereztvén meg, hiszszük, hogy ez az Emich által fölkarolt eszmét ki is fogja vinni s létrehozandja az illusztrált Petőfit, a mi ugyan igen költséges vállalat leend, de azzal képzőművészetünk egy új ágának s a nagy közönség izlése fejlesztésének nagy szolgálatot fog tenni.

Végre, midőn fellhivnök olvasóink figyelmét Gyulai László egyszerű, de épen azért kedves és művészes felfogásu rajzára, egyszerűs mind ide igtatjuk Petőfi „Kutyakaparó“ című költeményének a képre vonatkozó versszakait s :

Kívül-belül szomorú csárda ez
A Kutyakaparó.
Éhen-szomjan szokott itt maradni
A jámbor utazó,
Mert eledelt nem kap, és hogyha csak
Rápillant borára,
Megátkozza Nőét, hogy szőlőt is
Vett be a bérébe.



„Kutyakaparó“ (Petőfi Sándor hasonló című költeményéhez. Gyulai Lászlótól.
Szövege a 617. oldalon.)



Az erdei legelő. (Szövege a „Vegyes” közt.)

Pózna végén abroncs a cégére ;
Ha véle összevesz
A szellő, mint az akasztott ember
Oly búsan lengedez.
Jóságából a csaplárnak nem jutott
Egyéb egy kuvasznál,
A ház végén szundikál naphosszat,
Nem árt, nem is használ.

És a milyen maga ez a csárda,
Olyan a vidéke.
Körülötte a homokbuckáknak
Se hossza, se vége.
A meztelen homokban alig teng
Egykét gyalogbodza,
Mely fekete gyümölcsét nyaranként
Kedvetlenül hozza.

Meghalni jár a távol falukból
A harangszó ide,
S az eltévedt madár körülnez csak,
S odább megy izibe.
Még a nap sem süt itt úgy, mint máshol :
Bágyadtabb sugára,
Mintha szánakozva tekintene
Ez árva csárdára.

A csárdától vagy száz lépésnyire,
Kopár dombtetőn fent,
Senki által meg nem látogatva,
Áll egy régi kőszent ;
Ennek is valaki egy kopott tarisznyát
Akasztott nyakába,
Mintha mondta volna : menj isten hírével,
Mit állsz itt hiába !

A Hegyalja.

Ott, hol a magyar alföld hatalmas folyama hazánk egyik legszebb megyéjének fő erét, a Bodrog vizét magába veszi, a tenger színe felett 1609 lábnyi magasságra kiemelkedve, s a többi hegyektől mintegy különválva, egy meredek sziklahegy áll; ez a Kárpátok azon hegysorának végcsúcsa, mely Sáros-vármegyében — Cservenicán — a híres nemes opált szolgáltatja, s délnek fordulván, Abauj-vármegyének keleti oldalát végigfutja, innen több ágazatban Zemplénbe lép, s annak déli végén szelid hegyekké és mosolygó dombokká válva, ama világhírű hegyvidéket képezi, melyen a borok királya, a „tokaji nektár“ üté feluralkodó székét.

Ezen szép és nevezetes hegyvidék — mely mint említettük a Tisza és Bodrog összefolyásánál a tokaji hegyben éri végpontját — „Hegyaljának“ neveztetik; de megkülönböztetésül a hazánkban létező többi hegyaljaktól, — mely csupán topographiai fogalom — legnevezetesebb pontjától Tokajtól, „Tokaj hegyaljának“ is hivatik.

A Hegyaljának összes területe mintegy 4 négyzetmérföldet tesz, melynek csupán a Tisza, Bodrog folyók, és az alföldi síkság felé eső keleti, déli s nyugoti lejtői, összesen mintegy ötöd részenteletetik bortermesztésre, a többit erdők, szántóföldek, rétek és kertek foglalják el. Huszonhét helység s ezek közt 12 mezőváros tartozik e boldog bortartomány köréhez: u. m. Tokaj, Tarcsl, Zombor, Mád, Tály, Szántó, Bodrog-Keresztúr, Erdőbénye, Olasz-Liszka, Tolcsva, Sárospatak és Sátoralja-Ujhely mezővárosok; és Rátka, Golop,

Monok, Kisfalud, Vámosujfalu, Erdő-Horváthi, Zsadány, Bodrog-Olaszi, Sára, Petrahó, József-falva, Trautsonfalva, Károlyfalva, Vég-Árdó és Kis-Tornya falvak, és ezen kívül két pusztá u. m. Szegi és Longh.

A Hegyalja végpontjait képezik: a Tokajtól nyugatra 2 1/2 mfre eső Szántó mv. s ez a Hegyalja legyobb szélessége, és a Tokajtól észak-keletre 5 1/2 mfre eső Sátoralja-Ujhely mv., mely irányban találjuk egyttal a Hegyalja legnagyobb hosszát is. E három végpont, u. m. Tokaj, Szántó és S.-A.-Ujhely között képzelt egyenes összekötő vonalak egy egyenszárú háromszöget képeznek, melynek csúcsa észak-kelet felé S.-A.-Ujhelynél végződik. Tehát az egész Hegyalja is ilyen háromszög alakban terjed el, melyet három nagyobb völgy, a háromszög átfogójával, vagyis a tokaj-szántói vonallal — csaknem egyenközűleg — metsz át. Ezek egyike, a Sáros Pataktól Trautsonfalváig egyttal a legkisebb (1/2 mf.) szélességét mutatja a Hegyaljának; — másika a Vámosujfalu és Erdő-Horváthi közt levő nem egészen 1 mföldnyi hosszúságú völgy, melynek közepe táján fekszik Tolcsva; s végre harmadika a regényes erdőbényei völgy.

Miután a hegyaljai híres bortermesztésnek terjedelmesebb előadása maga egy külön cikksorozatot igényelne, azért erről itt helyszűke miatt általában csak annyit jegyezhetünk meg, hogy az sokkal régiebbnek látszik mint a meddig történeti kútfőink folérnek; és hihető, hogy az a magyarok bejövetelekor itt már virágzásban volt.

Mert már legrégebb történetírónk, Béla király névtelen jegyzője is említi, hogy honfoglaló őseink, miután a vidéket birtokukba vették, s további foglalásaik is szerencsésen sikerültek, egy hétig tartó ünnepet ültek itt, s örömeikben majd mindennap lerészegedtek.

De nem is lehet hinni, hogy a természetnek minden kellemeivel s áldásaival ily bőven ellátott vidéket a világhódító rómaiak lakatlanul hagytak volna, s így igen valószínű, hogy a Probus római császár által Pannoniába hozatott szőlőveszszökből már e vidék akkor részesült. Azonban sokkal biztosabb adatokból tudjuk, hogy Hegyalja világhírű bortenyészetének tulajdonképen legnagyobb tényezője országunk új alkotója, IV. Béla király volt, ki e tatár-pusztított vidékeket olaszokkal népesítette be, s ezek a bortermesztést anyira virágzásba hozták, hogy már 1380-ban a zempléni borbéza 10,000 aranyat jövedelmezett az egri püspöknek, s valóban királyi ajándék volt az már V. Istvántól is 1271-ben, midőn azt ama főpapnak ily szavakkal adá át: „decimas vini, ubi vineae modo sunt plantatae.“

Azonban a hegyaljai bor még ismertebb lett világszerte az asszúbor készítésének behozatala által, mely Szirmay szerint a XVII-ik század második felében történt, s virágzásának legfelsőbb fokát a XVIII-ik században, Longyelország első felosztásáig elérvén, ez időtől fogva mindinkább hanyatlani látszik.

De bizton lehet reményleni, hogy az újabb időben a gyors és olcsó közlekedési eszközöknek szaporodtával, újabb lendületet nyerend a hegyaljai borkereskedés általában is; de különösen ha, mint hinni lehet, a szép reményekre jogosító tokaj-hegyaljai bortermesztő társulat erőyes törekvései által mindinkább ismertebbé és kedveltebbé teszi e vidék főtermesztményét a nagy világ piacain, akkor a szőlőművelés és borkeszelés elodázhatlan tökéletesítésével, rövid időn ismét oly keresett cikké váland az okvetlenül, mint volt a régi jó időkben, midőn ez volt az itteni birtokosok aranybányája.

Hogy a hegyaljai bortermesztés és kereskedés fejlesztésére honatyáink már régebb idő óta is nagy gondot fordítottak, és hogy ez ugyszólván országos érdekekkel birt, mutatja az, hogy országgyűlésileg alkotott több rendbeli törvényeiket találunk törvénykönyveinkben, melyek mindannyian e vidék bortermesztésének és kereskedelmének minél nagyobb fejlesztésére, és tökéletesítésére vannak irányozva.

Igy például az 1827-ik évi 31-ik törvényeikk

azt mondja: „A szőlőművelés és borkereskedés az országnak tokaji hegy közönséges nevezete alatt foglalt hegyaljai részekben érezhetően esőkénvén, hogy a szorgalomnak s kereskedésnek ezen ága a régi virágzásba visszaálltassék, egy bizottmány nevezetetik ki, mely minden helybeli körülményeket, az eddig tettekkel és rendeletekkel egybevetőleg, a helyszínen megvizsgáljon. — (Itt a bizottmány 18 tagja elősoroltatik). Mely bizottmány azokra nézve is, melyek az 1807-ik évi 22-ik törv. c. következtében rendeltettek, az illető törvényhatóságokat kihallgatván, s a helyszínen tudomást szerezvén, ezen tárgyat, annak mind a vele való kereskedésnek előmozdítását illető ágaira nézve, teljesen kimerítse, s egyszersmind az 1723. 118. — 1729: 12, és 1741: 29. törv. cikkek megtartására zsinórmérték gyanánt szolgáló rendszabályt kidolgozza, s a jövő országgyűlés elé terjeszse.“

De nem időzhetünk tovább e vidék gazdaszatának eme jelentékeny ágánál, miután különben sem ennek részletes előadását tűztük ki feladatunkul; hanem inkább csak a hegyaljai nevezetesebb helységek és festői vidékek megismertetése, és az azokra vonatkozó történeti adatok rövid elősorolása képezheti tárgyát e szerény soroknak.

A Hegyalján fekvő lakhelyek közül kétség kívül azt illeti az elsőség, mely kitünőleg nevezetes terménye által nemcsak az egész világ lett ismeretessé, hanem ezenfelül az e vidékből kereskedésbe bocsátott összes bormennyiségnek is dicséretes nevet adott. És ez a jövő számunkban bemutatandó igénytelen kinézésü

Tokaj

mezőváros, melynek szűk és rendetlen utcái, a bevezetésünkben érintett süvegalakú hegy trachyt és rhyolith-alkotta vulkáni sziklafalai alatt, a Tisza és Bodrog összefolyása által keletre helyre szorítva terülnek el.

De a „borok királyának“ e székhelye hajdani híres váráról is nevezetes minden magyar előtt, mely nemzeti történetünkben gyakran nem csekély szerepet játszott.

E nevezetes vár a mai Tokaj várossal szemben, a Bodrogköz azon hegyes földnyelvén állott, mely a Bodrog vizének a Tiszával összefolyása által képződik; tehát nyugat felől a Bodrog, kelet felől a Tisza folyta körül, s ugyszólván falait mosta, és épen azért nehezebben lehet hozzá férni, mint ha bármily magas sziklahegyen állott volna. Jelenleg már csak néhány elszórt nagyobb kődarab emlékeztet e várra; s hol azelőtt a hatalmas

Rákócziak és Zápolyák pompás vártermei diszelegtek, ott most csak szegény halászkok rozzant kunyhóit szemlélhetjük.

A tokaji vár *Bél* történetirő szerint már a magyarok bejövetelekor fennállott, s azt e vidék akkori szláv lakosai építették volna. Nagyobb hitelt adhatunk azonban hazai történetirodalmunk legrégibb forrása szerzőjének, Béla király névtelen jegyzőjének, ki a *tokaji hegyről* és *várról* a következőket írja: „A mint Ond, Ketel, ugy szintén Tarczal (vezérek — a mai Sáros-Patak felől jöve) az erdőn átmenve, a Bodrog folyó mellett lovaglának, s mintegy kiakarván tenni magukért, sebes nyargalvást futva egy magasabb hegy tetejére vágtattak, akkor Tarczal, igen serény vitéz, mindnyájok közt elsőbbon hágott fel a tetőre, s azon hegyet az naptól fogva maig *Tarczal* hegyének nevezték.“

Tehát a mai tokaji hegy még névtelen jegyzőnk korában Tarczal hegyének — *mons Turzol*-nak — neveztetett. „Ezen Tarczal vitéz később Ár-

pád kegyelméből — mondja az omlított jegyző — azon hegy tövében, hol a Bodrog a Tiszába szakad, nagy földet szerze, s azon helyen földvárat épite, melyet jelenben „*Hímös udvarnak*“ neveznek.“ E vár helyét szerzőnk oly pontosan meghatározza, hogy azt minden legkisebb kétség nélkül a tokaji várral egynek kell vennünk. Nevezetes, hogy szerzőnk a „*Hímös udvar*“ nevet csak az ő korában divatozottnak állítja, s így mintegy hallgatva elismeri, hogy annak előbb más neve volt. E név a szláv *Sztokaj*, (= vizszakadás?) melyet a magyar ajak könnyebb kimondás végett Tokajjá egyszerűsített. (Lásd Szabó Károly Béla király névtelen jegyzőjének fordítását). De ha ez áll, akkor az is igen valószínű, mit *Bél* mond, hogy t. i. már a magyarok bejövetelekor volt itt vár, s tótok lakták, különben honnan származnék oda a szláv „*Sztokaj*“ olnevezés?

(Folyt. követt.)

Zombory Gusztáv.

Medve és vadász a Iesen.

Egy amerikai utazó következő érdekes kalandot beszél el élményeiből:

Mult év nyarán két indus: Kvelp és Szatellit kíséretében kiindultam Columbiába szürke medvét vadászni. Utunkat a Pend-Oreille-Riveren tettük s végre egy szép gyöpos parton kötöttünk ki, mely az erdő aljától egészen a folyamig nyult le. Kánocinkat (csolnakainkat) itt gondosan elrejtettük a bokrok közé s azzal megindultunk a sziklák felé. Ösvényünk számos, szerteszórt sziklán vezetett keresztül. Végre egy fősíkra értünk, melyen Kvelp éles szemei medvenyomokat vőnek észre. Ugy látszik, hogy a fenevadak alig néhány óra előtt is itt időztek.

Rövid haditanácsot tartottunk s minthogy már az éj beállta előtt nem remélhettünk a medvékre akadhatni, azért elhatároztuk itt ütni fel tanyánkat, s itt várni be a reggelt.

Reggelre virradván, elévettük fegyvereinket s szorgosan megvizsgáltuk, minthogy a szürke medve az amerikai prérók és sziklás helyeknek ép oly réme, miként az oroszlán az afrikai pusztáknak. A vadon minden állatja retteg a „*grizli*“től, miként itt a szürke medvét hívják s a lovat nem lehet vele szemben megállásra bírni.

Egy erdőrészen keresztül tovább haladtunk ösvényünkön s oly tisztásra értünk, hol sok vad málna tenyészett. A legázolt s összezavart bok-

rokon meglátszott, miként itt torkoskodtak üldözött ellenségeink. Kvelp különböző helyekre mutatott, hol a fenevadak két hátulsó lábukon üldögéltek, miként tenni szoktak, ha két hatalmas első tenyerükkel tisztogatják, simogatják magukat.

Tőlünk mintegy háromszáz lépéscnyire a meredélyen köralakú, köből összehányódott hely volt, mint valami régi falomladék. Azon nyomokra mutatva, melyek a málnabokortól arrafelé vezetnek, értésemre adta Kvelp, miként ő erősen hiszi, hogy a medvék ama sziklarakások odúiban alszanak.

Nagy elővigyázatra volt szükségünk, hogy a fenevadak szelünket ne vegyék, mert ez esetben éles szaglásánál fogva még az alvó medve is észre veszi az ember közelgését. Némán maradtunk. Miután elértük a sziklahalmat, három különböző irányba oszlottunk szét a végből, hogy ha a medvék észrevennének bennünket, hát legalább egyikünknek legyen biztos lövése. Én alul foglaltam helyet, Kvelp fölöttem, míg a másik indus az erdőrészhöz legközelebb álló helyen huzta meg magát. Bárha nem féltém, szívem mégis erősen dobogott s alig mertem lélekzeni.

Egy véletlenül elszabadult kövecs, vagy egy madár fölreppenése szinte megmerevített, mert nem tudtam honnan s mikor rohanhat felém a

szürke mackó. Ezért csak lassan s vigyázva csúsztam előre s így a központig a félutat megtéve, onnan az egész tért beláthattam magam körül.

Épen alattam térdelt Kvelp egy lapos sziklán, fegyverének agya vállához támasztva s csöve egy sötét, mélységszerű nyílásnak irányozva, míg mögötte, valamelyik lyukból elébujva, egy hatalmas szürke medve guggolt. Láttam, hogy a medvének csak egyetlen szökésre volt szüksége, mikép Kvelpet elérje s a medve egész kifejezése mely haragot árult el.

Kvelp fegyverének villámlása s egy fekete tömegnek a meredélyen alágördülése ugyanegy pillanatban történt. Mialatt ő fegyverét elsíté, háta mögül a medve reá ugrott s pedig oly dühvel, hogy a sziklahalomról együtt kellett alágördülniök a fűves meredélyen. Fegyveremet lövésre készen tartva, számítás nélkül siettem utánuk s egyuttal kiabáltam a másik indus után. Még mindig láttam magam előtt az indust s a medvét gyorsan alágördülni. Az indus kétségbeesett kiáltása s a medve vad morgása világosan hatott fülembre. Tüzelnem nem mertem, mert golyóm ép úgy érhetne volna az indust, miként a medvét.

A két gördülő test végre egy fatörzshöz ért; a medve keresztül bukott rajta, Kvelp azonban mellette maradt fekvé. A fenevad csakhamar fel-tápszakodott s, megint dühösen fordult vissza.

Ekkor alig voltam tőle húsz lépésnyire; hogy azonnal megtámad, a mint megpillant, jól tudtam; azonban szerencsémre, helyettem a segélyre siető másik indus ötlött a szemébe, ez ellen sietett s egész oldalát felém fordította. Most rá lőhettem s golyóm lapockája alatt furódott belé, úgy hogy a vér orrán száján kezdett ömleni.

Valami ösztöne sughatta az állatnak, hahogy most összeroskad, tehát sohasem kel föl többé, azért hát szétterpesztette lábait és iszonyuan kezdett ordítani. Megszántam s másik golyót röpített belé, mire élettelenül rogyott össze.

Kvelp állapota számalomra méltó látványt nyújtott. Hátát a medve hatalmas körmei egészen széttépték s teste a medvének rá ugrása s aztán együtt alágördülésük következtében egészen szétzúzva. — Fagalyakból hordágyat készítettünk s azon vittük Kvelpet a kánoéba. Ezzel levezttünk az indus faluba, hol a sebesültet az asszonyok vették gondjuk alá. Ezután négy kánoé indult vissza vadászatunk helyére az elejtett medvéért s hogy a Kvelp által megsebesítettet fölkeressék; egy ügyes indus az erdő mélyén találta azt föl, épen a mint sebét nyalta. Megint nekem juttott osztályrészü a kegyelemgolyót beléröpiteni.

Kvelp élete hosszú ideig csak fonalszálon függött, végre azonban magához tért, az én tiszteletemre pedig a vad indusok nagy örömmünetet csaptak.

Egy hét története.

(Október 3.)

(VK.) Mióta a tárcairásnak is megszületett a maga muzsája a szelleműs Girardin Emilnében, kit híres férje hamarabb elfelejtett, mint a világ: azóta az októberi tárcák is illőnek tartják, hogy ép úgy teli legyenek hulló levelekkel s elégikus bús fuvalmakkal, mint maga a hervadozó természet. De vajjon mi hangolja a nagyvárosok tárcairóit a mulandóság költészetére, holott az ősz jelképei gyanánt egyebet sem látnak, mint téli ablakokat és vastagodó kabátokat, s a költők által annyiszor megénekelt „zokogó szellők“ helyett nappal csupán a tűzifa fűrészelését s estenkint a gesztenyeárusok rikácsolását hallják.

Ebből áll itt, e falak közt, az ősz költésze.

A természetet tehát hadd dalolják a költők, mi forduljunk az élethez, ha nincs is benne nagyon sok öröm.

Ime, most is egy fekete pontot látunk benne

legelőször — egy hullát, melyről ma már az egész ország beszél.

Kétségek kívüli, hogy az a Beniczky Lajosé. Ráismertek ruháira, alakjára, s el is temették Új-Pesten, a derék férfit megillető tiszteséggel.

Az egyik kérdőjelre tehát meg van a felelet, de nyomban elénk lép a másik: a nehezebb, a megoidhatlanabb. Az már bizonyos, hogy meghalt, de hogy mint halt meg — ki tudja, vajjon e komor rejtélyt megfejti-e valaha az idő?

A vízből fogták ki, két hónapig feküdt Csepel szigetén egy sirban, hová halászkok temették, s ekképen olyan feloszlásban volt már, hogy az orvosok minden bölcsesége sem volt képes meghatározni: vajjon van-e rajta — vagy nincs — erőszakos haláljele?

Barátai, a kik ismerték, nem tudják elképzelni, hogy e baleset önkéntes lehetett volna. Semmi oka sem volt így válni meg az élettől. Körülmé-

nyei — habár nem fényesek — nem is voltak csüggesztők. S nem is az az ember volt ő, ki egykönnyen kétségbeesett volna. Harcok és nehézfogságok nagy próbára tették több ízben, a nélkül, hogy férfierejét megingathatták volna. Azok, a kik látták az utósó percekben, nem vettek rajta észre semmi jelt, a mi ily elhatározásra mutatott volna, holott pedig a legbátrabb szív sem kerülheti ki a zavart, búskomolyságot, tépelődést ama titkos küszöbön, melyen a legvégsőre szánta el magát.

De másfelől ép ily nyomasztólag támad a másik kérdés: hogy vajjon hát mi hívhatta volna ki ellene a vérboszút? Nem szerepelt annyira a nagy küzdtéren, hogy fanatikus ellenségei támadhattak volna éppen most. Magán-élete is olyan volt, hogy sem az irigységet, sem a boszút nem zúdítá föl maga ellen. Tudták, hogy nem gazdag. Azt is tudták, hogy senkinek sem áll utjában.

Végre is a rejtély megmarad, a minő volt; de ma már ama reménykedés nélkül, hogy talán mégis élhet valahol e világ egy kis zugában. Ismerjük a szomorú zugot, a hol most van, csak a titkos ösvényt nem, melyen át oda jutott; s végre is meg kell nyugodnunk abban, hogy az életnek vannak borzalmas talányai, melyeknek megfejtése sohasem következik be.

Jól esik e képtől, mely oly sötét, e y másik szélsőséghez menekülni, az emberi szív ama nagy vigasztaló kincséhez, melyben a végtelen égből bir egy csomót.

Ez a költészet.

Alkalmunk volt a mult héten annak egy oly virányában gyönyörködni, mely eddigelé ismeretlen volt előttünk. *György Vilmos*, a „Frithiof-monda“ fordítója, mutatott be a Kisfaludy-Társaság ülésében „három svéd költőt“: Franzént, a nemzeti irány előharcosát, Tegnért, ki koszorujából neki (magyar ismertetőjének) is juttatott, s a most is élő Runeberget, e kedves idillikus kedélyt, ki oly egyszerűen és nemesen tud szólni a bölcsészet hangján. Mind a háromnak ismerteté életrajzi adatait; főlemlité költői természetük lényegesb vonásait; s a mi legékebben beszél mellettük: mindeniktől bemutatott néhány költeményt, még pedig oly sikerülten, a mint az a „Frithiof“ műfordításához illett.

E költeményekben nincsenek megragadó új eszmék, lángoló szenvedélyek, sasröptü képzelem, s mégis van bennük valami vonzó és friss — a hang.

Ők valóban „nemzeti költők,“ kik a svéd népet tükrözik, csendes, de mély érzelmében, böl-

csészetre hajló gondolkozásában, vidor, elégtelt kedélyességében, s ép, egészséges észjárásában. Hallván ez egyszerű és friss hangokat, egyszerre kitárul képzelmünk előtt a magas észak e szabad földje, a mélyvizü sötét tavakkal, a friss harmatos pázsitokkal, a hallgatag fennsíkokkal és nagyvívü öblökkel.

Megvalljuk, irigyei lettünk az orosházi lelkész-lak ifju költőjének, ki távol a politika és időszaki sajtó sokszor szennyes küzdelmeitől, e kedves költők társaságában él, gyönyörködve s tán büszkén a tudatban, hogy oly bányát mivel, melyet írónk közt senkinek sem jutott még eszébe fölfedezni. Kettős út vezetett ahhoz, a szív fogékony-sága s az elme elhatározása: megtanulni egy oly nyelvet, melyről száz ember közül kilencvenkilen bizonyára azt tartja, hogy nálunk semmi hasznát sem lehet venni. De vehetjük mi annál többet annak, hogy ő megtanulta, miután bár távol a nagyvilágtól, mégis annak él, hogy a nagyvilág embereit gyönyörködtesse.

Értekezése méltó figyelmet is ébresztett a társaság körében, s az a boldogtalanul élt s csak kora halálában boldogult heti lapocská, (melynek ma már címe sem jut eszünkbe) bizonyára röstelhetne volna magát, ha élni marad, hogy néhány hó előtt azt mondá: György Vilmos taggá választása korai dolog volt. E társaság azonban érvényre juttatá azt a nézetet, hogy nem az idők képezi az irodalmi érdemet, s a tiszteletre méltó nagy fáknál, melyek sok helyet foglalnak el, de nem gyümölcsöznek, több hasznót ígérnek a fiatal élőfák erőteljes hajtásai.

A Kisfaludy-Társaság terméről csak néhány lépés az akadémiai jegyző lakása, s ne hagyjuk el e pompás palotát addig, a mig egy pillantást nem vetünk ama műemrekre, mely most ott látható.

Egy kis oltárkép ez a háromszáz év előtti korból, midőn minden művészet arra szolgált, hogy a római újítatot ékesitse. Maga a kép a szent szüzet ábrázolja, a mint az arkangyal belép szobájába. Igen finoman van festve, s a színek oly üdék, mintha csak tegnap került volna ki az ecset alól. De a képnél még többet ér a pompás keret, igen szép rajzzal, tiszta renaissance-stylben, ereklyékké, gyöngyökkel, vert arany ábrákkal.

Haynald kalocsai érsek tulajdona ez, ki a végett küldte be, hogy az akadémia régészei véleményt mondjanak fölé. És szinte látjuk, hogy Rómer Flóris arca mint ragyog, Henszelmann Imre szemé mily boldog kéjjel pihen e régiségen, s Ipolyi Ar-

nold mint lelkesedik, hogy hazánkban is vannak még becses műmaradványok.

Hátha még az Árpádok korabeli Margit-oltár is itt maradhatott volna! De grófi tulajdonosa elidegeníté — külföldön, s mi soha sem fogjuk azt visszakapni többé!

A nagyuri világ általában sohasem adott kevesebbet a képzőművészetre, mint épen napjainkban. Egyebet sem szeret, mint az operát, s ha most a felsőház tagjait bővebb számmal akarja látni valamely idegen, sohasé fáradjon a muzeum termébe (ott rendszeren kevesen vannak), hanem menjen a színházba, midőn Murszka Ilma k. a. énekel. S az aranyhajú syrén mindig „régí dalokat“ énekel. „Lucia“, „Alvajáró“ és „Dinorah“ — ez az egész repertoírja, s e tekintetben egy sipláda is túltesz rajta; de tud trillázni a hajszálvékony hangokon, tudja ontani a csillogó hangvirágokat, s ez bőven elég ma, midőn az emberek csupán a

fülek s nem a szívek gyönyöreért járnak a színházba.

De a helyett, hogy [az érdekes vendég trillái mellett felednők magunkat: vessünk egy pillantást a városházba is, hol most sok a Jánus-fej. Egyik oldalon ború, másikon derű. A borút az okozza, hogy a tanács a királyi táblán is elveszté pörét, melyet Thaisz főkapitány ellen — Themisz istenasszony boszantására — erőszakolt. A derüt meg az, hogy József nádor szobrának leleplezése valódi ünnep lesz, melyben részt veend a király is, kinek névnapját szintén most ünneplé a főváros különös örömmel, miután az egész királyi család itt van körünkben. Jelenlétüket nem jelöli most, mint évek előtt, külső pompa, mert hiszen — itthon vannak. S e szó „itthon“, többet fejez ki, mint a régibb évek valamennyi hivatalos diadalíve.

V e g y e s k ö z l e m é n y e k .

F. Gy. (*Történeti naptár.*) Október hó 8-án szül. Afzelius Ádám svéd tudós, Linné utolsó tanítványa: 1750. — 9-dikén öletett meg Kapodistrias görög kormányférfi Mauroichalis Konstantin és György által, midőn templomba ment, 1830 — 10-én végezte bitófán életét Csányi László miniszter, Jeszenák Jánossal együtt: 1849. — 11-én meghalt Zvingli: 1531, — 12-dikén meghalt Ziska, huszita vezér: 1424. — 13-dikán fedezte föl Kolumbus Kristóf San Salvador szigetét: 1492. — 14-én a bécsi békekötés: 1809-ben.

— (*„Az erdei legelő“ címme!*) mai számunk 9-ik oldalán egy németalföldi festésznek az ideí párisi kiállításán volt festményét mutatjuk be, míg azal szemben egy magyar művész illusztrációjá van: a Kutyakaparó. Ebben a humoros felfogás és egyszerű kivitel, amabban a vonzó természet füstése ragadja meg a szemléőt, még így rajzban is, mely a színek életadó harmoniáját nélkülözi.

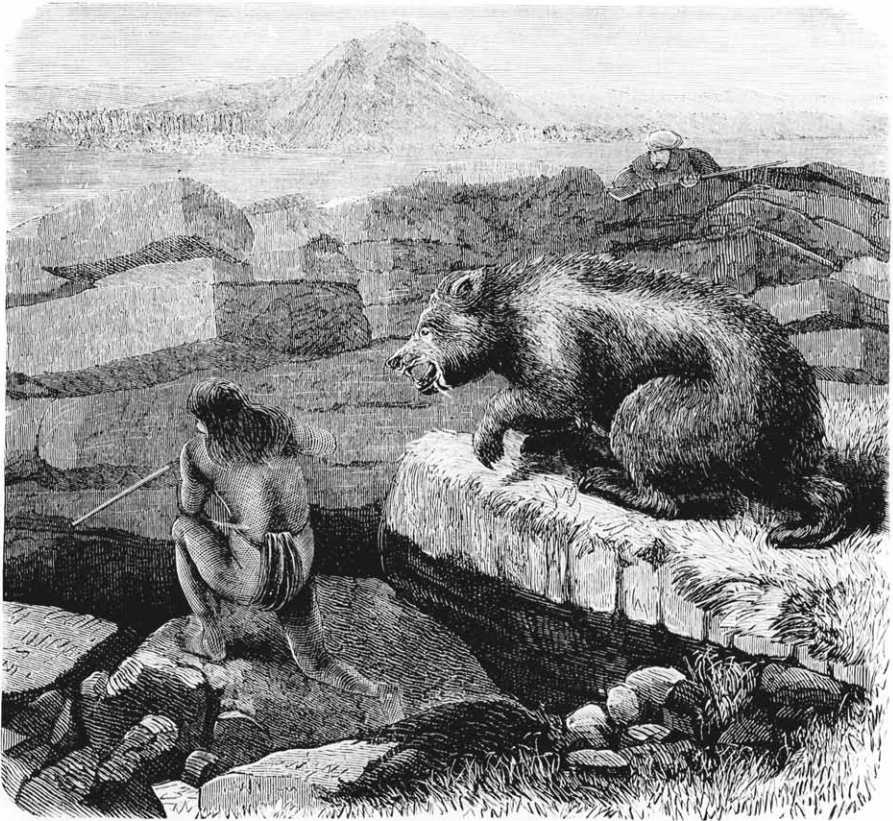
* (*Hosszu alvás.*) Egy angol lap következő alig hihető esetet közöl. A kenti grófságban W. lord julius 14-én reggel elküldte bizonyos megbizással cselédjét egyik majorjába, de hiába várta, nem tért vissza. Másnap maga lovagolt el majorjába, hol azt mondták, hogy a cseléd még tegnap este eltávozott. Mindezek dacára nem ment vissza urához, hol azt hitték, útközben szerencsétlenség érte és keresztették. Hasztalan volt minden keresés. Julius 25-ikén a majorban a szolgáló a padlásra ment, s egy félreeső sarokban a széna közt egy

férfit pillant meg, ki édesdeden alszik. Főlrázta tehát, s rákiáltott, ha nem talál-e jobb alvóhelyet magának. Az alvó erre fölébredt. „Jól van jól — mondá mormogva — még van elég időm hazamenni“. Az elveszettnek hitt cseléd volt. A szolgáló elbámult, midőn fölismerte. A cseléd azonban gyorsan leszállt a padlásról, s látva, hogy a nap alkonyodik, sietve ment urához. W. lord megütődve hallotta, midőn szolgálója előadta megbízatása eredményét, mintha csak az nap történt volna, s nem 11 nap mult volna el. Kérdezősködéseire kiderült, mikép a cseléd teljesen abban a meggyőződésben van, hogy ura déiben küldte el. Igen sápadt és sovány volt, s midőn véletlenül megpillantotta magát a tükörben, ijedve kiáltott föl: „Én istenem, mi bajom lehet, alig tudok lábaimon állani, nagyon reszketek és izzadok“. Minthogy éhségről is panaszkodott, enni adtak neki; jó étvágyal evett s azóta semmi baja sincs. Saját vallomása szerint: mivel a nyári hőség nagy volt, be akarta várni a nap alkonyodását, s a major padlására ment aludni. Ott elaludt. Hogy mi történt körülte, nem tudja. Visszajövet feltűnt, hogy a mezők sokkal sárgábbak, s csodálkozva vette észre, hogy nagy esőnek kellett lenni, holott az ég derült volt, mint épen távoztakor is. Ezek megfejtethetlenek voltak előtte.

* (*A pompeji ásatásoknál*) a nyár folytán ismét sok érdekes tárgyra akadtak. Többi közt egy kisebb épületet kiásván, abban terített asztalra találtak. A szobában senki sem volt, mert hihetőleg

a katasztrófa kitörésekor mindenki menekülni óhajtott, de az asztal fölszerelése teljes. — Nyolc eszerpedény volt az asztal szélein, hasonlók a tep-sikhez. Ezek szilárdak, s épek. Mindenik mellett két águ villa fektült, melyek hegyes szög alakuak, nyelük pedig a végénél kiszélesedik, be van horpasztva, s kétségen kívül kanálképen használtak. A nyolc teríték mellett csak egy kés van, s ez széles és nagy. Ezeken kívül ott volt még egy nagy vas kanna, melyet fedéllel lehet lezárni,

szereti. Nem régebbe Northon ur 8 éves fia lép be atyja szobájába, hol „Mylord“ (ez a majom neve) egyedül volt. Mylord épen az asztalnál, Northon ur szokott helyén ült, kiszabdulván kalitkájából. Minthogy a fiúcska látta, hogy „Mylord“ atyja könyvét összetépte s betintázta, rá kiáltott. Erre a majom fölállt, oda ment a fiúhoz, s megrázta fülét. A gyermek sírni és sikoltani kezdett. „Mylord“ az ajtóhoz ment, s bereteszte, aztán egy pipaszárat vett elő s a fiút kergetni kezdett.



A medve és vadász a Iesen. (Szövege a 652. lapon.)

s három vas pohár. Ezek egyszerű vasmunkák, minden cifraság vagy dombormű nélkül. Az asztal-fölszereléshez tartoznak: egy nagy eszerpedény, egy mély vastál, melyben halcsontokat találtak.

* (A majom utánzása tehetségéről) újabb esetet közölnek a lapok. Northon manchesteri kereskedőnek van egy majma, melyet ő szobájában szokott tartani, hol irt s kereskedelmi ügyeit végezte. Értelmes és jó kedvű állat, s mindenki

te. A gyermek kiáltására berohantak a mellécszobából, lefegyverezték „Mylordot“, ki logkevésbé sem volt dühös. Az egész magyarázata az, hogy „Mylord“ előtte való nap hasonló jelenetnek volt tanúja, Northon ur megfenyítvén fiúcskáját. Ép az asztalnál ült, midőn fia egy rossz dalt énekelve belépett, mire Northon ur megrázta a fiú fülét, ki erre makacsul felelt, s atyja ép úgy bereteszte az ajtót, nehogy idegenek háborítsák, s az atyai intést a pipaszárral folytatta.

még július végén fötalálták Ercsinél, aztán a feltaláló halászegények elásták. — Ercsinél évenként 30 hullát is kifognak a Dunából; itt a víz sodra a parti fővényekig csap és a Pest felől magával ragadott tárgyak nagy részét ott a halászok találják meg, kik már nagyon hozzá szoktak, hogy majd minden másod vagy harmad nap találjanak egyet-egyet. A holtakról nem igen tesznek jelentést, mert egy részt félnek, hogy sokszoros kihallgatásokra idézik, más részt attól is tartanak, hogy a halottnál talált értékeket vagy ruhákat vissza kell szolgáltatniok. Így történt Beniczky holttestével is, melyet Szentgáli nevű halászegény a tőköli határban fogott ki. Ruháját, csizmáit magához vette, s társai segélyével a parttól 10 lépésnyire gödröt ásván, a holtat oda temették. Négyen voltak, de alig bírták a víz által földagasztott testet a gödörig vinni. De csak félígméddig ásták el, úgy hogy a hiányzó test-részek az ebek csonkításai. Csak ezután ásták mélyebbre. Szentgáli és legényársai elbeszéltek az esetet gazdájuknak, Bogár halászmesternek, ki — hir szerint — egy ottani ember által rögtön tudósítá a hatóságot. Hogy e tudósítás valóban megtörtént e, még nem tudni, anny bizonyos, Ercsiből senki sem ment tudakozódni Bogárhoz és legényeihez. Mind Bogár halászmester, mind Szentgáli több ízben beszéltek az egész esetet, s jelentés még sem történt mindaddig, míg Steinberg Jakab gabonakereskedő, ki Bogártól és legényeitől hallotta a hulla-kifogás részleteit, nem tett. A holttest ruháján minden zseb ki volt fordítva, egy kivételével, melyben bankjegyek voltak jó állapotban. A ruhákat a megdagadt test fölhasgatá, s midőn Szentgáli a vízben meglátta, a ruhaszálányok egészen elboríták fejét. Mellén egy zsebkendő volt odata-padva. Minden arra mutatott, hogy több nap óta kellett a vízben lenni, az arc vonásai azonban mégis oly tisztán megmaradtak, hogy midőn Szentgálinak többféle egymáshoz hasonló szakállas és kopasz férfi arcképet mutaták, rögtön rámutatott: ez a holt ember arcképe. A halászok egész határozottsággal állítják, hogy a holtat már előbb valakinek ki kellett kutatni, mire kiforgatott zsebei mutatnak. Bogár halászmester pedig abból következteti ezt, hogy a hulla háttal volt a vízben, a mit ő 33 évi tapasztalás után férfi holttestnél még soha sem vett észre.

* (Az „Athenaeum” című irodalmi és nyomdai részvénytársulat) e hó 1-je óta, mint tulajdonos, átvette az Emich-féle akademiái nyomdát s az ott megjelent irodalmi vállalatokat. Most már az „Athenaeum” levén mind a „Het i Posta” mind a „Hazánk s Külföld”-nek is kiadója, érdekelni fogja tán az olvasót tudni, hogy ugyanannak kiadásában jelennek meg s részint csak ott nyomtatnak még: a „Posti Napló” és esti lapja, (szerkeszti b. Kemény Zsigm.); „A Hon” és esti lapja (szerkeszti Jókai Mór); a „Budapesti Közlöny” (szerkeszti Salamon Ferenc); a „Főv. Lapok” (szerkeszti Vadnay Károly); „Idők Tanuján” (szerk. Lonkay); a „Bolond Misika” (szerk. Tóth Kálmán); az „Üstökös” (szerk. Jókai Mór); az „Igazs.” (szerk. Jókai Mór); a „Kertész Gazda”, (szerk. Girókúti F.); a „Tano-

dai Lapok” (szerk. Lonkay) a „Kath. Néplap”, a „Kath. Christ”, — a „Kraján” stb. melyek itt nyomtatnak; a „Magyar Bazár”, (szerkeszti Szabó Rikárd); itt nyomtatnak még az Akademia, a Kisfaludy-, szt. István-, szent-László-, Történelmi-, aztán a Természettudományi stb. Társulatok minden kiadványai, az országgyűlés felső- és alsó-háza, a magyar kormány s mindennemű nagy közintézetek és ipartársulatok nyomtatványai s végre alig van; nap, hogy innen egy-egy kötet önálló magyar irodalmi termék is ne kerülne ki. Ily roppant munkásság mellett bizonyára minden magyar ember áldást fog óhajtani ezen társulatnak a magyar irodalom körül való működésére.

* (Az erdélyi unitáriusokhoz) Amerikából is érkezett háromszázados ünnepek alkalmából üdvözlő irat s mi legnevezetesebb — magyar nyelven.

* (Kegyeletes ünnepélyekkel) készültek megülni az ország minden részében október 6-kát, mint az aradi vértanuk halálának évfordulóját.

* (Emlékszobor Bemnek.) Maros-Vásárhelyen volt honvédekből és polgárokból nagy bizottmány alakult Szabó János volt őrnagy elnöksége alatt, mely Bem emlékszobra ügyében fog működni. Egy kisebb bizottmány pedig pénzt gyűjt, s lépéseket tesz, hogy a táborkonk hamvait Aleppóból haza lehessen szállítani. Oly kitűnő egyéniségek vannak e bizottmányban (Szabó őrnagy, Mikó Mihály főkirálybíró és Szentgyörgyi Imre ítélőmester), hogy a cél elérését biztosan lehet remélni.

* (Munkácsi Mihály) jeles fiatal festészünk, vasárnap utazott el Düsseldorfba, hogy a kitűnő életképfestő Knausz mellett folytassa tanulmányait. Az államtól ismét 800 frtnyi segélyt kapott.

* (Királynő ő felsége) Telepy Károly festészünk a gödöllői kastély és park lefestésével bízta meg.

* (A lipótmezei országos tébolyda), melyet lapunk már diszes rajzban ismertett, e hó folytán nyílik meg. Mintegy 4800 elmebeteg számára van berendezve, de szükség esetében többet is el lehet benne helyezni. Az intézet 3 osztályra van osztva. Az első osztályba jönnek azok, kik külön kiszolgáltatást és jobb étkezést szükségelnek. Ezeknek ellátási költsége naponkint 3 fra van számítva; a második osztályba tartozók 1 ft 50, a harmadikba 75 krt fognak fizetni naponkint. Kiknek szegényesége hitelesen ki van mutatva, azok ingyen ellátásban részesülnek. Az intézetben több dolgozó szoba van mindenféle műszerekkel azok számára, kiknek hajlamuk van dolgozni, vagy valami mesterséget megtanulni. Gazdák borkezeléssel és mezei munkával is foglalkozhatnak. Minden felekezetnek kápolnája van, még az izraelitáknak is, s a kormány az illető lelkeszetről is gondoskodik. A személyzet 1 igazgatóból, 1 irodatisztából, 2 első orvosból, 4 másodorbosból, 1 kezelőből, 1 ellenőrből és 60 őrből áll. Miután a tébolyodottak hulláinak boncolása kiváló fontossággal bír a bonctan tekintetében; bonctermeket is berendeznek, melyek a tanuló ifjuság számára nyitva állanak. Az azonban nagy hiány,

hogy az intézet nem bir saját gyógytárral, s minden gyógyzert a távol városból kell hozni.

* (*Karagorgyovics ezherceget*) már a közelebbi nap lesszállítják Zimonyba külön gözhajóval. A küldöttség elnöke Pajor Titusz lesz, s vele leendő a szerb kormány pesti megbízottja, Lazarevics Marko is. A belgrádi merényletben vádlott magyar alattvalókat mind ez alkalommal viszik Zimonyba, hogy a belgrádi tanúkkal szembesítsék.

* (*Régiséggek.*) Akadémiánk régészei közelebb egy nagybecsű oltárt vesznek tudományos vizsgálat alá. Ez Haynald kalocsai érsek tulajdona, ki azt e célból Rónay Jácint akadémiai jegyzőhöz küldte be. Az egésznek széle és magassága legfőlebb három-négy láb lehet, mindamellett igen sokat ér, nemcsak a vert arany ábrák és gyöngyök miatt, melyek fényes fekete fakeretét ékesítik, hanem régisége és művészi becse folytán. Vagy a 16-ik század végén, vagy a 17-ik század elején készülhetett. A széles és dísz-homlokzatos fakeret rajza kitűnő, tiszta renaissance stylben. Fölül ereklyék vannak befoglalva a homlokzaton. A kép maga finom rajzolt és színezett mű. Tárgya a boldogságos szűz, a mint az arkangyal meglátogatja. A szoba bútorzata a renaissance korból való. Egy szék alsó részén két kis fehér galamb látszik, mint az ártatlan béke jelvénye. E sokat érő művészeti régiség becset hivatott régészeink s műbírálóink fogják közelebb megállapítani. — Vas megyében a szőlői téglaszínel egy római temető alapfalára akadtak. Egy urna már fölszínre került; s egy római korsót is találtak. E tárgyak: egy hosszukás zöld üveg, apró csontrezek, Tulok Lajos szőlősi kasznár urnál megsemlélhetők. — Nem régiben pedig a kozári legelőn egy arany pénzt találtak, melynek egyik lapján szent László király látható, a másik lapon olvasható köriratról pedig kitűnik, hogy a pénzt Hunyady János kormányzó verette. Ez érdekes és értékes találmány Garr Frigyes ur birtokában van. Általában e vidéken — hir szeriut — annyi becses régiség jön napfényre, hogy érdemes volna régészeinknek oda utazást tenni.

* („*Európa*“.) A Duna-gözhajózársaság legnagyobb hajója, szombat éjjel Zimonyban kigyult és porig égett. Roppant anyagi kár mellett egy fűtő életét is fájlalják. A hajó 200,000 ftig volt biztosítva.

* (*Uj jegyver.*) Farkas József lakatos a Szepeségről idejött, hogy ő felségének egy új fegyvertalálmányt mutatson be.

* (*A cseh hírlapok.*) Egy kis statistikai átnézetet nyújt a „Zkf“ azon lefoglalások, bírságok és büntetések fölül, melyek Herbst igazságügy-miniszter alatt a lefolyt igazgatások alkalmából történtek. Csaknem az összes cseh journalistika kapott sajtópert, pedig szép számmal vannak (19) s ezek között a „Nár. Listy“ 60 sajtópert, a „Nár. Nov.“ ugyanannyit kapott; a perek száma összesen 300-ra megy, melyek csak részben vannak még elintézve, a többi folyamatban van, mint képzelték, az államügyésnek nem csekély gondjára. Lapefoglalás közel 100 történt, a mi pedig

(Folytatása a mellékleten.)

a kautióviztestést illeti, két nagy lap összes kautióját elvesztette, a többiekre rótt bírságok pedig mintegy 30,000 frtot tesznek.

* (*A pesti állatkertnek*) Marschal vendéglős három szép kameleont ajándékozott.

* (*Jótékonyágok.*) Haynald érsek következő adakozásokat tett: A Baján felállítandó leánynevelőintézetnek 3000 ftot, a bécsi hála-templom építésére 500 ftot, a dunapentelei templom javítására 100 ftot, a n.-szebeni barátokolostornak 1480 ftot, Miksa császárnak emelendő szoborra 200 ftot, a nyiregyházi iskolának 100 ftot, a nagykanizsai reálgymnasiumnak 100 ftot.

* (*Hamis ezer forintos.*) Nagy-Váradon a közelebbi országos vásár alatt egy vidékbeli vásárlót elfogtak, mert hamis ezer forintos akart felváltani. Már be is vallotta, hogy ő kiszitette; neve Karács Márton. A csalódásig tökéletes bankjegyet szabad kézzel készítette egy másik bankjegy után, melyre, hogy szert tehessen, különböző váltók elfogadása után 100—100 forintont szerezte össze.

* (*A spanyol forradalom*) fényes győzelemre jutott. Madridban következőleg alakult meg az ideiglenes kormány: Serra miniszterelnök, tárca nélkül; Castilla kereskedelmi, Topete tengerészeti, Aguire igazságügyi, Olozaga külügy- és Magoz pénzügyminiszter. — Ezalatt Izabella királynő futva hagyta el országát. Szeptember 30. lépte át a spanyol határt az alabárdosok fedezete alatt. Vele egy kocsin futott a sokszor említett Marfori, és megbukott kormányának első minisztere: Gonzalez Bravo. Megérkeztéről távirat utján tudosítá Biarritzban Napoleon császárt, ki a határra házának három tisztjét küldte. A határig még több spanyol tiszt kísérte San-Sebastianból, kik aztán megváltak tőle, s elhagyták, mint a patkányok a sülyedő hajót. A tróntalan királynőt hozó vonat október 1-sőjén délelőtt 11 órakor érkezett Hendaybe, s magával hozta a királynőt, a királyt, a királyi gyermekeket, a királynő nagybátyját, Don Sebastián infanzt, az államminisztert és a királynő környezetéből több embert. A francia császár, a császárné s a császári herceg az udvari személyeztől körülvéve, a regresszi pályafőnél várták őket. Egy, a szerencsétlenség által sugalt részvé teljes találkozás után a vonat Pauba ment, hol a királynő, a császár által rendelkezése alá bocsátott kastélyban egy pár napig kinyugossa magát. E kastély Basse-Pyrenäen kerületben fekszik, s ebben született IV. Henrik király. Spanyolországban a forradalom sikere mind nagyobb lesz. A politikai világra fölötte fontos, hogy az új kormányynak a madridi angol követ szerencsét kívánt, Párisban pedig a hivatalos lapok rendeletet kaptak, hogy ne fogják a királynő pártját. Táviratok szerint Novaliches, a királynő hive, meghalt azon seb következtében, melyet a Serrano által vezényelt csatábn mult hó 28-án kapott.